

VN/7678/2025

HAKUILMOITUS

RUOKAPALVELUJEN LAATUASKEL, (VALTAKUNNALLINEN RUOKAPALVELUJEN KEHITTÄMISTOIMENPIDE)

(Terveystuki-ohjelma)

Avustuksen yleiskuvaus

Ruokapalvelujen laatuaskel kehittämistoimenpide avustushaku on osa kansallisen hyvinvointi- ja terveysohjelman (Terveystuki-ohjelma) toimeenpanoa. Terveystuki – ohjelman tavoitteena on vähentää keskeisten kansansairauksien ja niiden riskitekijöiden aiheuttamaa hyvinvointivajetta ja tautitaakkaa, lisätä työ- ja toimintakykyä sekä vähentää väestöryhmien välisiä eroja terveys- ja hyvinvointiongelmassa. Ohjelman pitkän aikavälin tavoitteena on vähentää sosiaali- ja terveyspalvelujen tarvetta. Ohjelmaa koordinoi sosiaali- ja terveysministeriö.

Terveystuki-ohjelmassa toteutetaan poikkihallinnollisesti ja yhdessä järjestöjen kanssa toimenpiteitä, joilla vahvistetaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vaikuttavuutta ottamalla käyttöön vaikuttaviksi arvioituja käytäntöjä sekä kehitetään uusia ratkaisuja perustuen kokonaistaloudelliseen hyötyyn ja kustannusvaikuttavuuteen. Ohjelman päämääränä on edistää ihmisten terveyttä ja hyvinvointia sekä vähentää terveys- ja hyvinvointieroja.

Avustus on tarkoitettu valtakunnalliseen laaja-alaiseen työikäisten ruokapalvelujen laadun kehittämiseen.

Avustuksiin on käytettävissä noin 350 000 euroa. (sosiaali- ja terveysministeriön Terveystuki-ohjelman momentilta 33.03.31)

Avustuksia myönnettäessä edellytetään 15 % omarahoitusosuutta. Avustusta ei saa käyttää voittoa tuottavaan taloudelliseen toimintaan. Valtionavustus ei saa yhdessä muiden julkisten tukien kanssa ylittää Euroopan yhteisön tai Suomen lainsäädännössä säädettyä valtionavustuksen tai muun julkisen tuen enimmäismäärää, minkä takia myönnetyn avustuksen osuus hyväksytyistä kustannuksista voi olla myös haettua summaa pienempi. Mikäli avustuksenhakija on yritys, tulee sen ilmoittaa hakemuksessaan saadut de minimis -tuet eli vähämerkityksinen tuki, joka ei vääristä kilpailua tai vaikuta haitallisesti EU:n sisämarkkinoihin.

Valtionavustuksen käyttöaika on enintään 1.5. 2025 – 31.3.2027. Valtionavustus on käytettävä, arvioitava ja raportoitava 31.3.2027 mennessä, joka sisältää myös hankkeen ulkoiseen arviointiin osallistumisen.

Hakuaika alkaa 9.6.2025 ja päättyy 8.8.2025 klo 16:15. Määräajan jälkeen saapuneita hakemuksia ei käsitellä. Päätökset avustusten saajista tehdään mahdollisimman pian hakuajan päätyttyä. Hakijoille ilmoitetaan päätöksestä kirjallisesti.

VN/7678/2025

Avustukseen sovelletaan Valtionavustuslakia (688/2001).

Mihin ja kenelle avustus on tarkoitettu?

Avustusta voidaan myöntää kunnille, kuntayhtymille, yliopistoille, järjestöille ja muille yleishyödyllisille yhteisöille ja yrityksille. Myös osakeyhtiömuotoiset ammattikorkeakoulut voivat toimia hakijoina. Avustuksia ei voida myöntää yksityishenkilöille.

Avustuksen hakijoilta toivotaan hankekonsortiota, joka koostuu useammasta organisaatiosta siten, että yksi organisaatio on avustuksen varsinainen hakija, ja avustusta siirretään muille hankekokonaisuuteen osallistuville organisaatioille.

Avustettavan toiminnan tavoite ja toteutus

Avustuksen kohteena on toteuttaa laaja-alainen valtakunnallinen julkisten ruokapalvelujen ja niiden tarjoamien aterioiden ravitsemuslaadun kehittämistoimenpide. Tavoitteena on parantaa ruokapalvelujen laatua edistämällä terveyttä edistävien ateriavaihtoehtojen¹ saatavuutta, parantamalla raaka-aineiden vastuullisuutta, sekä kehittämällä ruokailuympäristöjä ja ravitsemusohjausta ja -viestintää. Työllä edistetään myös ruokapalveluiden ruuan kotimaisuusastetta ja ruokaturvaa. Lisätavoitteena on samalla miettiä, kuinka ruokapalveluissa voisi kehittää ylijääneen ruuan hyödyntämisen niin, että se tavoittaisi niitä väestöryhmiä, joilla ei tällä hetkellä ole mahdollisuutta joukkoruokailuun. Lisäksi hankkeessa seurataan ja arvioidaan toimenpiteiden vaikutuksia ja hyötyjä sekä määrällisesti että laadullisesti, ottaen huomioon väestöryhmien välisten terveyserojen kaventamisen näkökulma.

Avustuksen saajan tulee löytää uusia innovatiivisia ratkaisuja vaikuttavien toimintamallien² käyttöönottamiseksi sekä jatkokehittää ja soveltaa toimivia menetelmiä. Työn tulee pohjautua tutkittuun tietoon terveellisistä ateriavaihtoehtoista ja edistää kansallisen julkisten hankintojen strategian tavoitetta kestäville ja vastuullisille elintarvike- ja ruokapalveluhankinnoille. Siinä tulee huomioida eri kehittämishankkeissa tehty työ.

Tuetaan ruokapalvelujen laatuaskelta³ julkisissa ja yksityisissä ruokapalveluissa.

Ruokapalveluilla tarkoitetaan tässä hakuilmoituksessa työikäisille kohdennettuja julkisia ruokapalveluja, joilla on kansanterveydellistä merkitystä, esimerkiksi henkilöstöravintolat. Erytishuomiota tulee kiinnittää väestöryhmiin, joilla on eniten haasteita ravitsemuksessa⁴. Valtakunnallisessa hankkeessa tulee kartoittaa ja arvioida aiemmin tehty kehittämistyö (toimintamallit, materiaalit, jne.) ja suunnitella siltä pohjalta

¹ Eri väestöryhmille suunnattuja suosituksia terveyttä edistävästä ruokavalioista, jotka perustuvat tutkittuun tietoon: [Ravitsemus- ja ruokasuositukset - Ruokavirasto](#)

² Vaikuttavia toimintamalleja on useita esimerkiksi sydänmerkkiateria –konsepti, ravitsemussitoumus, virkeänä ratissa, yhteinen keittiö, arjen sankarit, yms. Tarkoitus ei kuitenkaan ole rajata työtä tiettyyn malliin vaan palveluntuottaja saa hyödyntää laajasti aiemmin tehtyä kehittämistyötä.

³ Laatuaskel: tuetaan ruokapalvelujen ja ruokailun laadun kehittämistä

⁴ [Ratkaisuja kestävän yhteiskunnan rakentamiseen](#)

VN/7678/2025

toimenpidekokonaisuus terveellisille ateriovaihtoehdoille ja kestäville ruokahankinnoille⁵ annettujen tavoitteiden mukaisen ruokatarjonnan edistämiseen ruokapalveluissa. Hakijan tulee rajata kehittämistoiminnan kohteet ja perustella rajaus.

Hankkeessa tulee tuottaa toimintamalli, joka tukee terveellisten ateriovaihtoehtojen ja kestäville ruokahankinnoille annettujen tavoitteiden mukaista ruokatarjontaa julkisissa ruokapalveluissa.

- Toimintamallissa terveellisten ateriovaihtoehtojen sisältöä, mukaan lukien ravitsemuslaadun kriteerejä, käsitellään ruokapalveluista päättävien, kuten kuntapäättäjien ja työnantajien sekä ruokapalveluiden ammattilaisten (ruokalista- ja ateriasuunnitteluun, elintarvikehankintoihin, reseptiikkaan, seurantaan) sekä yhteistyökumppaneiden kanssa, kuten tavarantoimittajat ja asiakkaat. Käytetyt keinot voivat olla erilaisia.
- Toimenpidekokonaisuus sisältää terveellisten ateriovaihtoehtojen käyttöönoton tuen ja ruokailun vastuullisuusosatekijöiden laadun seurannan.
- Hankkeessa tulee kartoittaa yhdessä ruokapalvelujen tilaajien ja tarjoajien kanssa mahdollisuuksia ruokaylijäämän hyödyntämiseen ruokapalveluiden ulkopuolelle jääville. Hankkeessa tehdään kansallisesti näkyväksi toimintamalleja, joiden avulla ulotetaan ruokaylijäämän hyödyntäminen edullisesti ruokapalvelujen ulkopuolelle jääville kansalaisille.
- Laadun kehittämisessä tulee huomioida taloudelliset näkökohdat ja asiakaslähtöisyys, kuten esimerkiksi se, että ruoka maistuu ja tulee syödyksi.
- Hankkeessa tulee tehdä suunnitelma siitä, miten tarjotun ruoan ravitsemuslaatua ja ruokapalveluiden käyttöä voisi jatkossa seurata kansallisesti. Seurannan työkaluja on kuvattu muun muassa Valtion ravitsemusneuvottelukunnan sivuilla⁶ esimerkiksi ruokatarjonnan laadun arviointi, asiakaskyselyt, palvelun kattavuuden ja toimivuuden arviointi ja vastuullisten ruokapalveluiden hankintaoppaassa. Hankkeessa tulee tukea myös jo olemassa olevien ruokailun laadunseurannan välineiden käyttöönottoa. Hanke voi ehdottaa myös uusia seurantatyökaluja.
- Hankkeessa tulee järjestää 1-2/vuosi yhteistyö- ja keskustelutilaisuutta kehittämistoimenpiteen edetessä. Tilaisuuksiin tulee kutsua/ne tulee mahdollisuuksien mukaan suunnitella ja toteuttaa yhteistyössä keskeisten sidosryhmien, kuten valtion ravitsemusneuvottelukunta (VRN), maa- ja metsätalousministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, Ruokavirasto, Suomen ympäristökeskus ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitos kanssa. Tilaisuuksiin kutsutaan laajasti julkisista ja yksityisistä ruokapalveluista vastaavia tahoja.
- Hankkeessa tulee tehdä yhteistyötä ruokapalveluiden tilaajien ja tarjoajien kanssa sekä keskeisten ravitsemukseen liittyvien toimijoiden kanssa kuten Ruokavirasto, valtion ravitsemusneuvottelukunta, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, yritykset ja alan järjestöt.
- Hanke tuottaa ehdotuksen tämän kokonaisuuden jatkokehittämisestä toimenpiteen päättymisen jälkeen.

⁵ Julkisten hankintojen strategiassa annettu tavoite [kestäville ruokahankinnoille](#).

⁶ Vastuulliset ruokapalvelut – hankintaopas <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-366-379-4> ja [Opas vastuullisiin elintarvikehankintoihin - suosituksia vaatimuksiksi ja vertailukriteereiksi.pdf](#)

VN/7678/2025

Toimenpide tukee osaltaan myös Suomen terveys-, kestävyys-, valkuaisomavaraisuus- ja kilpailukykytavoitteiden saavuttamista sekä siirtymää kohti kokonaiskestävää ruokajärjestelmää.

Avustuksella toteutettava/-t hankkeet ovat valtakunnallisia, laaja-alaisia ja ne tavoittavat toiminnallaan merkittävän osan kohderyhmästä/ ruokapalvelutoimijoista.

Hankesuunnitelmassa tulee käydä selkeästi ilmi toiminnan tavoitteet, toimenpiteet (toteutustapa, valitut keinot ja niiden soveltuvuus tälle kohderyhmälle), työvaiheet ja resurssit, tulos, odotetut vaikutukset, mittari/tavoiteltu muutos. Kokonaisuuden tulee olla looginen ketju, jonka avulla voi olettaa saavutettavan toivottuja vaikutuksia.

Hankkeessa tulee seurata ja arvioida hankkeen toimien toteutuksen onnistumista, vaikutuksia ja hyötyjä sekä määrällisesti että laadullisesti. Arvioinnissa tulee tehdä näkyväksi, miten toimenpiteessä otetaan huomioon väestöryhmien välisten terveyserojen, mukaan lukien sukupuolten tasa-arvo, kaventamisen näkökulma. Terveystieteiden ohjelmalle on valittu ulkopuolinen tahon (Motiva), joka tekee ohjelman vaikutusten kokonaisarvioinnin. Ohjelman kokonaisarvioinnin tekijä tekee yhdessä hanketoimijoiden kanssa toimenpiteen arviointisuunnitelman toimenpiteen käynnistyessä. Hanketoimija kokoaa laadullista ja määrällistä tietoa arviointisuunnitelmassa kuvatun mukaisesti toimenpiteen aikana ja luovuttaa kootun arviointitiedon Motivalle loppuarviointiin.

Viestintä- ja vuorovaikutussuunnitelma

Viestintä on olennainen osa hankkeen onnistumista ja tavoitteiden saavuttamista. Avustushakemuksessa tulee kuvata viestintä- ja vuorovaikutussuunnitelma, jossa kuvataan viestinnän tavoitteet, kohderyhmät, toimenpiteet, tavoiteltavat tulokset ja niiden mittarit sekä viestinnän resurssit että vastuutahot.

Viestinnän tavoitteena on tukea avoimen, luottamuksellisen, vuorovaikutteisen ja vaikuttavan yhteistyön rakentumista hankekonsortion, alueellisten toimijoiden ja kohderyhmän kesken. Hankkeen käynnistysvaiheessa viestinnällä tuetaan hankkeen sisäistä vuoropuhelua ja keskusteluja eri sidosryhmien kanssa. Toteuttamisvaiheessa viestinnän painopiste siirtyy toimeenpanon tukemiseen sekä sidos- ja kohderyhmien informoimiseen. Hankkeen juurruttamis- ja levittämisvaiheessa keskitytään hankkeen tuotosten ja tulosten tunnetuksi tekemiseen. Hankkeen viestinnän tulee olla kohderyhmille innostavaa ja kannustavaa, jotta voidaan tukea käyttäytymisen muutosta. Viestintää tulee toteuttaa monikanavaisesti.

Hankeavustusta saavien tahojen edellytetään noudattavan avustuskokonaisuuden yleisiä viestintäohjeita.

VN/7678/2025

Avustuksen hakeminen

Valtakunnallinen ruokapalvelujen laatuaskel kehittämistoimenpide -hankkeen hakemuksesta tulee käydä ilmi seuraavat asiat:

- Tavoitteet, niiden saavuttamiseksi suunnitellut toimenpiteet ja tavoiteltavat tulokset. Tavoitteet ja toimenpiteet on kuvattu siten, että niiden perusteella on mahdollista arvioida, toteuttaako hanke asetuksessa säädettyjä, avustettaville hankkeille asetettuja edellytyksiä.
- Aiesitoumukset tai muu kuvaus, joista ilmenevät osatoteuttajat sekä osatoteuttajien hankkeeseen osallistuminen. Kuvaus, miten yhteistyö on suunniteltu toteuttajien kesken.
- Kuvaus toimista, joilla hankkeessa varmistetaan kohderyhmän osallistuminen ja vaikuttaminen palveluiden kehittämiseen ja arviointiin (esimerkiksi kokemusasiantuntijaedustus hankkeen projektiorganisaatiossa).
- Arvio mahdollisista riskeistä.
- Kuvaus hankkeen toteuttajien hankehenkilöstöstä (ml. esihenkilötaso) ja sen resurssoinnista.
- Esitys riittävästä resursseista (ml. matkakustannusvaraukset).
- Hankkeen toteuttamisaikataulu sekä merkittävimmät toimenpiteet ja aikataulutus kuukausikohtaisesti.
- Hankkeen ohjausryhmän alustava kokoonpano.
- Kuvaus siitä, miten toimintaa ja tuloksia arvioidaan ja seurataan. Hakemuksessa sitoudutaan jatkuvaan raportointiin sekä toimintamallien kuvaukseen Innokylässä.

Avustusta haetaan hakulomakkeella, johon sisältyy suunnitelma avustuksella toteutettavasta toiminnasta sekä arvio toiminnan kustannuksista. Erillisiä hankesuunnitelmia tai muita liitteitä ei oteta huomioon arvioinnissa. Aiesitoumukset voi toimittaa liitteenä, mutta ne eivät ole välttämättömät hakuvaiheessa. Haussa käytettävät lomakkeet ovat sosiaali- ja terveysministeriön verkkosivuilla. Hakemus lähetetään kirjaamoon ([kirjaamo.stm\(at\)gov.fi](mailto:kirjaamo.stm(at)gov.fi) -viitteellä VN/7678/2025).

Hakemusten arviointi

Avustukset ovat harkinnanvaraisia. Hakemusten arviointi ja keskinäinen vertailu perustuvat kokonaisarviointiin, jossa otetaan huomioon seuraavat perusteet:

- Vastaavuus ja laatu suhteessa avustettavan toiminnan tavoitteisiin
- Hankkeen toimeenpano- ja taloussuunnitelman toteutettavuus.
- Potentiaali saada aikaan tavoiteltuja muutoksia.

Arvioinnin yksityiskohtaiset kriteerit on kuvattu erillisessä liitteessä.

Valtionavustuslain mukaiset yleiset edellytykset

Sosiaali- ja terveysministeriö voi myöntää avustusta vain, jos valtionavustuslain mukaiset avustuksen myöntämisen yleiset edellytykset täyttyvät. Ministeriö ottaa yleiset edellytykset huomioon myös avustuksen määrää harkittaessa.

VN/7678/2025

Valtionavustuksen myöntämisen yleisiä edellytyksiä ovat (valtionavustuslain 7 § 1 mom.):

- Tarkoitus, johon valtionavustusta haetaan, on yhteiskunnallisesti hyväksyttävä.
- Avustuksen myöntäminen on perusteltua valtionavustuksen käytölle asetettujen tavoitteiden kannalta.
- Avustuksen myöntäminen on tarpeellista, kun otetaan huomioon hakijan saama muu julkinen tuki sekä hankkeen tai toiminnan laatu ja laajuus.
- Valtionavustuksen myöntäminen vääristää vain vähän kilpailua ja markkinoiden toimintaa.

Esteitä avustuksen myöntämiselle

Esteiksi voidaan määritellä esimerkiksi seuraavat seikat:

- Ministeriöt hylkäävät hakemuksen, jos hakija on olennaisesti laiminlyönyt velvollisuuttaan antaa ministeriölle tietoja aiemmin myönnettyjen avustusten käytön valvontaa varten.
- Hakemus hylätään, jos se saapuu määräajan jälkeen.

Muita avustuksen käyttöön liittyviä ehtoja

- Avustusta saa käyttää vain siihen tarkoitukseen, johon se on myönnetty.
- Sosiaali- ja terveysministeriön myöntämä avustus voi kattaa enintään tässä ilmoitetun ja avustuspäätöksessä määritellyn osuuden avustettavan toiminnan tai hankkeen hyväksyttävistä kustannuksista. Avustus ei myöskään yhdessä muiden julkisten tukien kanssa saa ylittää hyväksyttävien kustannusten määrää. Hyväksyttävät kustannukset määritellään avustuspäätöksessä ja sen liitteissä.
- Hyväksyttäviksi kustannuksiksi luetaan hallinnointikustannukset, henkilöstökustannukset, matka- ja majoituskustannukset sekä määritellyn tavoitteen toteuttamiseksi välttämättömät muut edellä mainitut kustannukset.
- Avustuksen saajan taloudenhoito ja hallinto on järjestettävä asianmukaisesti.
- Avustuksen käytöstä on tehtävä selvitys viimeistään päätöksessä mainittuna päivänä.
- Sosiaali- ja terveysministeriöllä on oikeus tehdä valtionavustuksen saajan talouteen ja toimintaan kohdistuvia tarkastuksia, jotka ovat tarpeellisia valtionavustuksen maksamisessa ja käytön valvonnassa (valtionavustuslain 16 §).
- Avustuksen saajan tulee selvittää, onko sillä velvollisuus noudattaa hankintalainsäädäntöä, ja ottaa tämä toiminnassaan huomioon. Myös valtioon, kuntiin tai seurakuntiin kuulumaton avustuksen saaja voi olla velvollinen kilpailuttamaan hankintansa noudattaen hankintalain mukaisia menettelyitä.
- Jos avustuksen saaja täyttää julkisoikeudellisen laitoksen tunnusmerkit (esim. rahoituksesta yli puolet on julkista rahoitusta), avustuksen saajan tulee noudattaa hankintalakia kaikissa hankinnoissaan.
- Jos avustuksen saaja saa avustusta tiettyyn hankintaan yli 50 % hankinnan arvosta, saajan on tässä hankinnassa noudatettava hankintalakia. (Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista 1397/2016).

VN/7678/2025

Tuloksista ja avustuksen käytöstä raportoiminen

Tuloksista ja avustuksen käytöstä raportoivat valitut toteuttajat STM:ään 6 kk:n välein toteutuneet käytännön toimenpiteet ja talousluvut.

Lisätietoja

Erityisasiantuntija Kasper Holmberg, p. 0295163350; etunimi.sukunimi@gov.fi

Valtionavustuksista yleisesti: <https://stm.fi/valtionavustusten-hakeminen>